

Мочалова Н. С.

старший викладач кафедри прикладної лінгвістики, Навчально-науковий гуманітарний інститут Національного університету кораблебудування імені адмірала Макарова (Україна, Миколаїв), zlatoslava2010@gmail.com

Мочалов Д. Є.

завідувач лабораторії кафедри прикладної лінгвістики, Навчально-науковий гуманітарний інститут Національного університету кораблебудування імені адмірала Макарова (Україна, Миколаїв), zlatoslava2010@gmail.com

**РЕАЛІЗАЦІЯ ПРИНЦИПІВ ТАКСОНОМІЇ БЛУМА У ВИБОРІ
НАВЧАЛЬНИХ ЦІЛЕЙ В НАВЧАННІ ФОНЕТИКИ АНГЛІЙСЬКОЇ
МОВИ**

Навчання фонетики становить труднощі з ряду причин як для студента, так і для викладача, однак використання технологій та автентичних матеріалів може допомогти зняти ці труднощі. Педагогічне колесо містить базові принципи відбору цілей та видів діяльності для їх досягнення у навчанні фонетики. У статті представлено короткий огляд принципів переглянутої таксономії Блума для мисленнєвих навичок нижчого порядку (запам'ятовування, розуміння, застосування) та надано приклади завдань для вивчення фонетики на кожному з них.

Ключові слова: таксономія Блума, навчання фонетики, мовленнєві уміння.

Реформа освіти передбачає інтеграцію системи вищої освіти в європейський та міжнародний простір освіти, що включає в себе забезпечення належної якості освіти. У сучасних умовах навчання іноземної мови в Україні вимагає технологічності та використання найновіших методів і прийомів навчання та контролю. При цьому цілі навчання деяких її аспектів через їхню специфіку не зазнають значних змін. Навчання фонетики передбачає засвоєння студентами базових знань та розвиток практичних навичок вимови звуків

іноземної мови у зв'язному мовленні та опанування типових інтонаційних моделей. Крім цього, озброєння студентів навичками самостійного навчання й контролю за його результатами – необхідна передумова забезпечення функціонування концепції «навчання впродовж життя» (life-long learning).

Аналіз останніх досліджень і публікацій свідчить, що питання вивчення когнітивних процесів цікавили й цікавлять багатьох зарубіжних і вітчизняних дослідників, серед яких найвагомніше місце займають роботи Б. Блума, Дж. Брунера, С. Сполдінга, П. Гальперіна, А. Алексюк, В. Лозової, І. Підласого та ін. Важливим досягненням в цій галузі стало так зване «Педагогічне колесо» – методичний посібник для вчителів і викладачів, який дає можливість застосовувати не лише таксономію Блума для вибору цілей і методів роботи, але й дає практичні рекомендації для використання різних мобільних застосунків на тому чи іншому етапі навчання та втілити ідею перевернутого навчання, в якому вибір технологій – наслідок оцінки багатьох критеріїв, серед яких навчальні переконання, характеристики випускника, мотивація, принципи таксономії Блума та модель SAMR (заміщення, розширення, модифікація, перевизначення).

Дослідження принципів таксономії Блума в методичній літературі торкається, в основному, навчання письма, читання, критичного мислення та загальних принципів оцінювання, і найменше уваги приділено фонетиці і в плані досліджень, і в плані методів та прийомів викладання [6, с. 16]. Мета цієї статті – описати досвід вибору навчальних цілей в межах мисленневих умінь нижчого порядку та способів їх реалізації на основі переглянутої класифікації цілей пізнавальної діяльності Бенджаміна Блума, втіленій в Педагогічному колесі.

Автори методичної літератури наголошують, що традиційно в навчанні фонетики є дві проблеми: або навчання вимови ігнорують через низку причин, або викладачі реагують на конкретну проблему студентів на місці замість ретельно спланувати роботу над фонетичними аспектами [3, с. 13; 5, с. 24]. Планування вивчення фонетики також повинно включати в себе роботу над

нейтралізацією чинників, які впливають на вивчення фонетики: рідна мова, вік студента, кількість часу на вивчення фонетики, фонетичні здібності (фонетичний слух та ін.), ставлення та мотивацію [4, с. 43].

Навчання фонетики передбачає роботу над двома ключовими видами навичок: продуктивними та рецептивними. Для обох важливо використовувати такі види роботи, які дають можливість багаторазового повторення (дрили), щоб розвивати у студентів здатність продукувати звуки іноземної мови так, щоб вони не спричиняли непорозуміння у слухача, і здатність вловлювати відмінність між вимовою різних фонем в іноземній мові та між фонемами рідної та іноземної мови [3, с. 15]. Роль викладача у виконанні дрилів – надавати модель вимови слова, словосполучення чи речення, яку студенти можуть копіювати і вимовляти, доки не засвоять [6, с. 17]. Такий вид діяльності у таксономії Блума відповідає навичкам мислення нижчого порядку – запам'ятовування та розуміння. Після засвоєння моделей вимови, студенти застосовують їх у власному мовленні, що відповідає етапу застосування.

Згідно з переліком дієслів дії в секторі «Запам'ятовування» в Педагогічному колесі, робота над рецептивними й продуктивними вміннями фонетики передбачає такі види роботи: *слухати, копіювати, знаходити, ідентифікувати, відтворювати, виділяти, перелічувати, запам'ятовувати, шукати, називати, повторювати, розпізнавати*. Таким чином, можна сформулювати цілі для занять фонетики англійської мови і обрати стратегію їх досягнення: *listen and correctly reproduce English plosives (nasals, fricatives, etc.); listen and find the words with long vowels/ diphthongs, read and mark the words with the stress on the first syllable та інші*. На цьому етапі виконання завдань передбачає багаторазове слухання й повторення однотипних вправ, запам'ятовування символів фонетичного алфавіту для читання транскрипції, імітування правильної вимови, наголосу, інтонації, вимова окремих звуків та звукових кластерів у потоці мовлення. Така робота потребує часу на занятті, тому при знайомстві з новою лексикою слід звертати увагу на вимову лексичної одиниці, а не лише на її значення та граматичні особливості – надавши зразок

правильної вимови, повторити нове слово/словосполучення індивідуально та хором. Записування транскрипції слова від руки або за допомогою технологій, що дозволяють робити нотатки (вони вказані в зовнішньому колі Педагогічного колеса), складання списків слів відповідно до правил читання різних букв та буквосполучень, наголосу, вимови різних фонем, аудіозапис власного мовлення з подальшим аналізом – лише незначна частина вправ, необхідних для формування навичок на цьому етапі.

Постійна увага вимові та тренування правильної – невід’ємна складова будь-якого етапу на кожному рівні вивчення мови через те, що «Складність вивчення правильної вимови фонем іноземної мови швидше когнітивна, ніж фізична» [6, с. 17], а це значить, що і викладача подібні завдання можуть становити складність через невпевненість у правильності вимови, наголосі чи написанні транскрипції. Однак, електронні словники дають можливість виконати такі завдання без помилок, а записавши власну вимову на диктофон смартфона, студент може порівняти її зі зразком, який надає словник.

Рівень «Розуміння» включає в себе розвиток умінь *протиставляти, співвідносити, групувати, диференціювати, категоризувати, пояснювати, демонструвати, тлумачити, порівнювати* та ін. До вправ, які сприяють розвитку таких умінь, віднесемо аналіз сполучень звуків та виявлення позиційних змін у зв’язному мовленні, виправлення і пояснення помилок, розрізнення омофонів, форм різних частин мови, що відрізняються наголосом, зміна місця наголосу в слові відповідно до зміни його форми та ін. Завдання такого характеру повинні формувати у студентів чітке уявлення про зв’язок усіх компонентів мови (залежність наголосу від частини мови, наголошення в реченні в залежності від значення слова тощо). Реалізувати такі цілі допоможуть технології у відповідному секторі зовнішнього кола Педагогічного колеса, які дозволяють

«Застосування»: *застосовувати, виконувати, озвучувати, представляти, роз’яснювати, оцінювати, змінювати, вибирати, втілювати, інтерв’ювати* тощо. Вибір правильної інтонаційної моделі, інтонаційного стилю для

оформлення власного висловлювання, вимова усіх звуків, звукосполучень та речень так, щоб вплив рідної мови не спотворював зміст і не спричиняв непорозуміння між мовцями та ін. Побудова власних висловлювань може стати досить складним завданням, надто за умови, що воно повинно відповідати не лише змістовим та граматичним критеріям, але й фонетичним. Допомогти вирішити це питання може робота з автентичними аудіо- та відео текстами, які викладені в мережі Інтернет у вільний доступ: їх можна аналізувати, вивчати напам'ять як зразок, порівнювати та вчитися розрізняти різні діалекти та акценти, дублювати.

Класифікація Блума – універсальний інструмент для планування навчання іноземної мови та оцінки результатів. І хоча автоматичне застосування методів і прийомів зарубіжної методики в Україні не буде раціональним, перспектива їх використання з урахуванням умов, цілей навчання та потреб студентів досить широка і потребує подальшого вивчення.

Література

1. Дичка Н. І., Павленко О. В. Таксономія Б. Блума в навчанні англійської мови професійного спрямування в XXI столітті. *Молодий вчений*. 2017. № 12. С. 370–373.
2. Churches Andrew. Bloom's Digital Taxonomy. 2008. URL: https://www.researchgate.net/publication/228381038_Bloom's_Digital_Taxonomy (Last accessed: 5.10.2020).
3. Kelly G. How to teach pronunciation. Pearson Longman. 2001. 160 p.
4. Kurnia A., Saleh M. The technique of dubbing in teaching pronunciation. URL: <http://proceeding.institutpendidikan.ac.id/files/6.pdf> (Last accessed: 5.10.2020).
5. Nangimah M. How should we counter challenges in teaching pronunciation for EIL? *Journal of English Teaching*. February 2020. Volume 6 (1). Pp. 24-39. DOI: 10.33541/jetv6il.1357.

6. Yudar R. S., Aditomo D. T., Silalahi N. S. The Movie as a Helper for Students' Pronunciation in Speaking Skills Class. *Journal of English Language Studies*. February 2020. Vol. 2, No.1. Pp. 15-19.

Mochalova N. S., Senior Instructor of the Department of Applied linguistics, Education and Research Institute of Humanities of National University of Shipbuilding after Admiral Makarov (Ukraine, Mykolaiv), zlatoslava2010@gmail.com

Mochalov D. Ye., Head of the laboratory of the Department of Applied linguistics, Education and Research Institute of Humanities of National University of Shipbuilding after Admiral Makarov (Ukraine, Mykolaiv), zlatoslava2010@gmail.com

Realising Bloom's taxonomy principles in choosing learning objectives for teaching English phonetics

Teaching phonetics can be challenging due to numerous reasons both on the teacher's and the student's side. It can be neglected both in terms of methods and research, and using technology is the least researched of them. Padagogy Wheel can offer key principles for choosing the type of activities leading to practicing various phonetic aspects in speech. Reproductive and productive skills of phonetics require a lot of drilling, which can be boring for students and challenging for teachers, but using technology and authentic materials in the classroom can brisk such activities and help students learn.

Key words: *Bloom's taxonomy, teaching phonetics, speaking skills.*